

DOĞAL TAŞ TESTLERİNİN İHRACAT AÇISINDAN ÖNEMİ VE AKREDİTE BİR LABORATUVAR ÖRNEĞİ

Ozan Bayram, Gökhan Erol, Özlem Özer Göğce

*Endüstriyel Hammaddeler ve Seramik Malzemeleri Araştırmaları Birimi, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Ankara, Türkiye
(ozan.bayram@mta.gov.tr)*

ÖZ

Türkiye'nin 2013 yılı içerisinde madencilikten elde etmiş olduğu ihracat gelirlerine bakıldığında doğal taş sektörünün 2,2 milyar Amerikan doları gelir ile yaklaşık % 44'lük bir paya sahip olduğu görülmektedir. Bugüne kadar yapılan çalışmalarla, Türkiye'de 650'ye varan renk ve dokuda mermer çeşidinin bulunduğu belirlenmiştir. Rezervlerimiz, doğal taş çeşitliliği ile birlikte değerlendirildiğinde, doğal taş sektörünün önemli bir istihdam kaynağı oluşturduğu ve dünya pazarlarında önemli bir yere sahip olduğumuz görülmektedir. Doğal taş ürünlerinin ihracatında ürünlerin özelliklerinin belirlenmesi ve tanımlanması büyük önem arz etmektedir. Bu özellikleri belirlemeye yönelik olarak yapılan laboratuvar testleri doğru ve güvenilir olarak gerçekleştirilmelidir. Bu açıdan bakıldığında ülkemizde doğal taş ürünlerinin testlerinin yapılabilirliği ihracatı olumlu yönde etkileyen bir parametre olarak değerlendirilebilir.

Avrupa Birliği'ne katılım sürecindeki ülkemizde laboratuvar hizmetleri giderek artan biçimde önem kazanmaktadır. Ülkeler arasında yapılan ticaret konusunda da bu kavram tüm dünyada geçerlidir. Geleceğin ticaret dünyasında ve günlük yaşamda laboratuvar hizmetleri daha kapsamlı şekilde yer alacaktır. Doğal taş ticaretinde önemli bir yere sahip olan CE işaretlemesi için izlenmesi gereken aşamalar vardır. Doğal taş ürünlerinin başlangıç tip testleri bu aşamalardan biridir. Tüm doğal taş firmalarının, kullanım yerlerine göre doğal taşlar ile ilgili CE işaretlemesine yönelik olarak, yetkin laboratuvarlarda standartlara göre yaptırması gereken testler vardır. Laboratuvar akreditasyonu, spesifik parametrelerin analizinde laboratuvarın yetkinlik ve yeterliliğinin belirlenmesi ve belgelenmesidir. Laboratuvar hizmeti alan kuruluşlar açısından "doğru ve güvenilir sonuç" anlamını taşıyan bu kavram, hizmeti sunan laboratuvar açısından da "hizmet kalitesinin güvencesini" oluşturmaktadır. Akreditasyon, bir dizi uygulama ve performans ölçümü, geliştirilmesi, sürekli eğitim kavramlarından oluşan birbiri ile ilişkili süreçler bütünüdür. Uluslararası bir standardın (ISO/IEC 17025) referans seçilmesi ülkeler arasında üniform uygulama imkanı sağlamakta ve akredite laboratuvarların uluslararası tanınırlığına imkan tanımaktadır.

Maden Tetkik ve Arama (MTA) Genel Müdürlüğü, doğal taş sektöründe, CE işaretlemesine yönelik akredite laboratuvar ihtiyacının gündeme gelmesiyle beraber CE işaretlemesinde, yapılması istenen testler (başlangıç tip testleri) ile ilgili akreditasyon doğal taş laboratuvarı kurmuştur. 2010 yılı ekim ayı içerisinde TÜRKAK (Türk Akreditasyon Kurumu) tarafından akredite edilen MTA akredite doğal taş test laboratuvarında, yapılması gerekli olan analiz ve testler en modern cihazlarla kısa zamanda sonuçlandırılmaktadır. Çalışma kapsamında örnek bir laboratuvar olarak MTA bünyesinde yer alan akredite doğal taş laboratuvarının doğal taş sektörü için önemi ve katkısı laboratuvar bünyesinde yapılan TS/EN/ISO Standartlarına göre yapılan testlerden de bahsedilerek sayısal verilerle ve grafiklerle anlatılmıştır. MTA akredite doğal taş laboratuvarında 2011 yılında öncelikle atmosfer basıncında su emme (EN 13755) ve tek eksenli basınç dayanımı (EN 1926) test metodlarından akredite olunmuştur. 2011 yılından sonra yapılan çalışmalarla kapsam genişletilerek akredite test metodlarının sayısı 13'e ulaşmıştır.

Anahtar kelimeler: Akreditasyon, doğal taş, laboratuvar, test

THE IMPORTANCE OF NATURAL STONE TESTS IN TERMS OF EXPORT AND EXAMPLE OF AN ACCREDITED LABORATORY

Ozan Bayram, Gökhan Erol, Özlem Özer Gögce

*Industrial Raw Materials & Ceramic Materials Research Subdivision, General Directorate of Mineral Research & Exploration, Ankara, Turkey
(ozan.bayram@mta.gov.tr)*

ABSTRACT

Regarding the exports revenue of Turkish mining industry in 2013, the natural stone industry has a share of %44 with 2.2 billion US Dollars. In studies conducted to date, up to 650 types of marble have been identified in Turkey. Because of the diversity and reserve richness of the natural stones in Turkey, the natural stone sector has an important role in reducing the unemployment and also significant position in worldwide trade. The determination of specification and description of the products is important for the exporting of the natural stone products. The laboratory tests which determine the specification of natural stone products should be reliable and accurate. Applicability of the tests of natural stone products in Turkey is an important parameter for exporting stones.

In Turkey that is in the accession process to the European Union, the laboratory services are becoming increasingly important. This issue is valid for trade with other countries in all over the world. In the future, laboratory services will be more comprehensive in commercial world and regular life. There are many stages that should be followed for the CE (Conformité Européenne) Marking which has an important role in natural stone trade. Initial type testing of natural stone products is one of these stages. All natural stone companies, as for the CE marking, these initial type tests should be performed by competent laboratory for all the natural stone products. The laboratory accreditation is the identification and documentation of competence and proficiency of the laboratory on the specific analysis/tests. Laboratory accreditation, which is "accurate and reliable results" for companies, is also known as "reliability of service quality" for laboratories. Accreditation is a set of interrelated processes which are measurement of a number applications and performance, development, continuous education. These organizations accept the document of ISO/IEC 17025 as an international standard/guide.

In natural stone trade, an accredited laboratory requirement for CE marking has been raised in recent years. For this reason, studies started to accreditation of natural test methods (initial type tests for CE marking) which is required for CE marking by General Directorate of Mineral Research & Exploration (MTA). Natural Stone Laboratory of MTA is accredited by TURKAK (Turkish Accreditation Agency) in 2010. Required analyses and/or tests are performed with advanced testing machines and equipments at the earliest possible time in Natural Stone Laboratory of MTA. In this study; as a reference laboratory, the importance of the accredited laboratory of MTA in the natural stone industry is explained statistically and graphically. Furthermore, analyses and test methods (according to TS/EN/ISO) that were carried out in the natural stone laboratory was also discussed. MTA natural stone laboratory has been accredited for water absorption at atmospheric pressure (EN 13755) and uniaxial compressive strength (EN 1926) test methods in 2011. After 2011, the scope of accreditation expanded and the number of the test methods has been increased to 15.

Keywords: *Accreditation, natural stone, laboratory, test*